

titativam esse quamdam transcendentalem unitatem, quamvis non omnis unitas transcendentalis sit etiam quantitativa. Unde unum transcendens reperitur in omnibus prædicamentis; unitas vero quantitatis in solo uno prædicamento. Si vero loquamur de unitate quantitativa, ut accidentaliter et denominative convenit substantiæ, vel aliis materialibus accidentibus per quantitatem, sic differt ab unitate transcendentali; nam hæc est intrinseca, et per se comitans entitatem rei; illa vero est quasi extrinseca, quatenus adjuncta est per aliam entitatem. Quia vero etiam hæc unitas numeralis, respectu substantiæ, realis est, ideo necesse est ut aliquo modo sub transcendentali contineatur; continetur autem eo modo quo substantia ut quanta sub ente continetur; sicut ergo substantia adjectione quantitatis accidentaliter quanta est, et ex utraque resultat ens quoddam per accidens compositum, ita accidentaliter etiam una est, et illa unitas, quæ ex utraque resultat, est etiam per accidens, et proportionata tali composito, et respectu illius est transcendentalis, quamvis respectu substantiæ accidentalis sit. Atque ex his etiam constat, eandem proportionem inter se servare numerum quantitativum, et multitudinem, quam servant unum numerale et transcendens. Quid vero dicendum sit de ratione numeri, an, scilicet, proprium genus et speciem entis constituat, et an in hoc differat a multitudine, dicendum inferius est de quantitate tractando.

Confertur unitas transcendentalis cum singulari

12. Secunda sententia hoc loco examinanda est quorundam, dicentium unitatem transcendentem esse unitatem individualement uniuscujusque singularis entis, quæ dici etiam solet unitas numeralis, diversa significatione ab ea quæ in præcedente opinione tractata est; ibi enim sumebatur unitas numeralis pro illa, quæ est principium numeri quantitativi. Nam, quia cognitio nostra a sensu incipit, et per sensum solum numerare possumus ea, quæ magnitudinem habent, ideo harum rerum multitudo specialiter numeri nomen accepit, et ideo hoc speciali modo dicitur unitas fundata in quantitate, unitas numerica. Hic vero latius sumitur unitas numerica prout distinguitur contra genericam vel specificam, et reperitur in quolibet ente singulari, et dicitur numeralis, quatenus ex ea

multitudo seu numerus transcendentalis confici potest; individua vero vel singularis dicitur, quatenus ut talis est, incommunicabilis est inferioribus multis, in quo differt ab unitate formali, tam specifica, quam generica. Dicit ergo hæc opinio, hanc unitatem singularem propriam et realem esse passionem entis, seu unitatem transcendentalem. Fundamentum esse potest, quia unitas transcendentalis, quæ est passio entis realis, esse debet unitas realis; sed in rebus nulla est unitas realis præter unitatem numeralem ac singularem; ergo illa sola est adæquata passio entis, ergo illa sola est unitas transcendens. Et confirmatur, nam hæc unitas convertitur cum ente reali; nam omne id, quod hoc modo unum est, ens reale est. Quamvis enim ens rationis possit dici unum numero, et sic distinguantur a dialecticis genera, species et individua in ipsis entibus rationis, tamen illud est quasi æquivoce per solam extrinsecam denominationem; proprie tamen et in rigore loquendo, quicquid simpliciter unum numero est, ens reale est; et e contrario omne etiam ens reale singulare est, et consequenter unum numero, quia non dicitur ens reale, nisi quod est in rebus, seu quod est capax realis esse; sed in rebus nihil est nisi singulare, neque aliquid est capax existentie realis, nisi res individua; ergo ens reale et unum numero, seu singulare, convertuntur; ergo prædicta unitas singularis est unitas transcendens, seu passio entis.

13. Hæc vero sententia, si communem loquendi et concipiendi modum attendamus, difficilis ac singularis videri potest. Nam imprimis Aristoteles, 5 Metaph., cap. 6, text. 11, inter unitates entis non solum ponit unitatem singularem, sed etiam specificam, genericam et analogam, et universaliter ait: *Quæcumque non habent divisionem, in quantum non habent, sic unum dicuntur.* Et lib. 4, text. 6, hinc colligit ad metaphysicam pertinere de genere et specie agere, *quia hæc insunt enti, scilicet, tanquam comprehensa inter passiones ejus; non comprehenduntur autem nisi quatenus sub unitate continentur.* Præterea adæquata passio alicujus communis objecti non solum convenire debet inferioribus contentis sub tali objecto, sed etiam ipsi communi objecto secundum se et formaliter sumpto; ergo esse unum non tantum singulis entibus, sed etiam enti, ut sic, convenire debet; sed ut sic non est unum numero, sed solum analogice et ratione formali; ergo. Simile ar-

gumentum est, quod de quocunque dicitur ens, dicitur unum transcendens: sed ens non solum dicitur de individuis, scilicet Petro et Paulo, sed etiam de communibus rationibus præcise sumptis, ut de homine, equo, etc.; nam, licet fortasse in his universalitas sit per rationem, ut infra dicemus, tamen ipsæ naturæ universales reales sunt, et vera entia realia dicuntur; et ita Aristoteles, lib. 4 Periher., cap. 5, distinguit, rerum alias universales esse, alias particulares; est ergo homo ut sic ens reale; ergo unus unitate transcendentali; et tamen non est unus unitate singulari et numerica; ergo unitas transcendentalis latius patet quam unitas individua vel singularis.

Questionis resolutio.

14. Hæc difficultas multum pendet ex intelligentia illius difficilis quæstionis de unitate transcendente et numerali, quomodo differant, et an utraque sit vera unitas in rebus existens, et consequenter an unitas etiam universalis in rebus sit. Sed quoniam hæc ad exactam hujus materie explicationem sigillatim tractanda sunt, nunc breviter dicitur, unitatem transcendentalem, de qua nunc agimus, non esse limitandam ad unitatem singularem, vel universalem, materialem et formalem, sed comprehendere omnem unitatem, quæ in aliquo ente reali, seu in ratione formali entis realis inveniri potest. Erit ergo unitas transcendentalis quæcumque ratio entis realis per se, quatenus indivisa est adæquate et secundum se. Dico *entis per se*, eo modo quo supra explicatum est a nobis, esse objectum metaphysicæ; nam, si latius sumatur, nullam habet unitatem, etiam formalem, ut dictum est. Dico etiam *ut indivisa*, quia nec sola entis ratio, nec sola negatio facit unitatem; sed ratio entis indivisa, ut supra ostensum est. Denique dico *adæquate et secundum se*, quia unitas in unaquaque re, seu conceptu objectivo reali, secundum propriam ejus rationem attendi debet, et non secundum aliquam superiorem, inferiorem, aut extraneam; nam hæc aut sunt inadæquata, aut quodammodo per accidens; unitas vero uniuscujusque est illi adæquata, et per se illi convenit. Unde homo dicitur unus essentialiter, quia secundum propriam adæquatam rationem suam non est divisus in essentiali ratione, quamvis in individuis entitative dividatur; non dicitur autem homo simpliciter unus illo modo, eo quod sit indivisus in ratione animalis; ea enim indivisio non sufficeret ad prædictam unitatem,

eo quod non conveniat homini adæquate, et per se primo, sed ratione superioris. Ex his ergo satis explicata est ratio unitatis in communi sumpta. Ut tamen distinctius et radicatus explicetur, oportet ut de unitate individuali, formali, et universali, quæ sunt propriæ unitates metaphysicæ, in particulari dicamus.

DISPUTATIO V.

DE UNITATE INDIVIDUALI EJUSQUE PRINCIPIO.

Tria in hac disputatione inquiremus: primum, an hæc unitas omnibus rebus existentibus conveniat; deinde quid in eis sit; ac denique quod principium seu radicem in singulis habeat. Et quoniam hoc ultimum non potest in rebus omnibus eadem ratione explicari, sigillatim inquiretur de substantiis materialibus, spiritualibus et accidentibus.

SECTIO I.

Utrum omnes res, quæ existunt vel existere possunt, singulares sint et individue.

1. Ratio dubitandi esse potest primo, quia natura divina est realiter existens, et tamen non est singularis et individua, cum secundum fidem sit communicabilis multis. Secundo, unusquisque Angelus est res existens, et tamen non habet hanc unitatem numericam et individualement, sed essentialem præcise, qualis intelligitur esse a nobis in homine ut sic; ergo. Probat minor, quia unitas hæc individualis intelligitur aliquid addere supra formalem, seu essentialem, ratione cujus contrahi, et consequenter dividi potest ratio essentialis in plura individua; sed in Angelo non est hæc additio, sed in eo est tota essentia quasi præcisa et abstracta, propter quam rationem non potest secundum numerum multiplicari; sicut, si homo prout abstracte concipitur, sic existeret, non posset multiplicari. Tertio, homo in re ipsa existit in Petro et in Paulo, et ut sic non est quid individuum et singulare; ergo non quidquid existit in rerum natura habet hanc unitatem. In contrarium est quod Aristoteles sæpissime contra Platonem docet, quidquid est in rebus, esse individuum et singulare.

2. Supponendum est, ens individuum seu singulare opponi enti communi seu universali, non solum relative, quatenus secundum mentis comparisonem, seu dialecticam considerationem individuum speciei subjicitur;

hoc enim neque omni naturæ individuae convenit, ut patet in divina, neque ad præsentem considerationem spectat; opponitur ergo quasi privative, fere ad eum modum quo unitas multitudini opponitur. Commune enim seu universale dicitur, quod secundum unam aliquam rationem multis communicatur, seu in multis reperitur; unum autem numero seu singulare ac individuum dicitur, quod ita est unum ens, ut secundum eam entis rationem, qua unum dicitur, non sit communicabile multis, ut inferioribus et sibi subjectis, aut quæ in illa ratione multa sint; hæc enim in idem incidunt, et significata sunt ab Aristotele, lib. 3 Met., c. 3, text. 14, dicente: *Singulare exponimus quod numero est unum, universale autem quod in his.* Et explicatur exemplo; nam humanitas, ut sic, in suo conceptu objectivo non dicit aliquid singulare et individuum, quia ille conceptus de se communis est multis humanitatibus, quæ realiter multæ sunt, et in illis ratio ipsa humanitatis multiplicatur. Unde fit, ut secundum rationem, ratio humanitatis sit superior et communis multis ut inferioribus; at vero hæc humanitas, verbi gratia, Christi, individua et singularis est, quia tota illa ratio seu conceptus objectivus hujus humanitatis non potest esse communis multis, quæ sub illa ratione multa sint, id est, multis humanitatibus; quod autem hæc humanitas sit communicabilis Verbo divino, verbi gratia, aut etiam pluribus suppositis, non est contra singularem et individuum unitatem ejus, quia non communicatur illis, ut superior inferioribus, sed ut forma supposito, vel suppositis, in quibus secundum propriam rationem non multiplicatur, nec dividitur. Per hanc ergo negationem communicabilitatis seu divisionis hæc unitas singularis et individua completur.

3. Quod amplius ita confirmatur et explicatur; nam sicut ratio unius in communi per negationem divisionis completur, ut cum Aristotele explicatum est, ita ratio talis unius, scilicet, singularis et individui, negatione etiam complenda est, tum quia non est major ratio in uno quam in alio; tum etiam quia rationes magis et minus communis, debent servare proportionem, ita quod, sicut differentia per se et in eodem ordine contrahit genus, ita in universum determinatio se habet ad determinabile, ut per se subordinentur, sicut in præsentem fit. Nulla autem alia negatio divisionis seu divisibilitatis excogitari potest, quæ compleat rationem entitatis individuae et

singularis, nisi ea, quæ a nobis explicata est, scilicet, quod entitas talis sit, ut tota ratio ejus non sit communicabilis multis similibus entitatibus, seu (quod idem est) ut non sit divisibilis in plures entitates tales, qualis ipsa est. Hac enim ratione homo ut sic non est singularis entitas, quia est divisibilis in plures, in quibus tota ratio hominis reperitur; e contrario vero hæc quantitas bipedalis individua est, quia, licet sit divisibilis, non tamen in plura, quorum singula talia sint, quale erat totum divisum, et ita illa est divisio totius in partes, non communis in particularia. Dices: hæc ratio individui communis est multitudini, et enti per accidens, quia etiam acervus lapidum talis est, ut non sit communicabilis multis, nec divisibilis in plures tales, qualis ipse est; et numerus quilibet in particulari sumptus idem habet; imo et species aliqua, vel genus, verbi gratia, homo vel animal non sunt divisibilia in plura quæ sint talia, quale est ipsum divisum. Respondetur concedendo omnia illa quæ illam negationem participant, quantum ad id esse individua et singularia, ut hic acervus lapidum in ea ratione singulare est, et individuum, et similiter hic binarius vel ternarius, est quoddam individuum talis specie numeri, et hoc genus, vel hæc species sub ratione generis vel speciei est unum individuum; tamen hæc tantum secundum rationem, illa vero solum in ratione entis per accidens, vel numeri, seu multitudinis, eam unitatem participant. Quocirca, ut prædicta negatio seu indivisio ad ens, et unum per se (de quibus agimus), accommodetur, sumenda est ut adjuncta entitati per se; nam ratio unitatis, ut supra diximus, non consistit in sola indivisione, sed in entitate indivisa. Ratio ergo unitatis per se individuae et singularis consistet in entitate sua natura per se una, et prædicto modo indivisa, seu incommunicabili. Dices: saltem hæc aqua non erit singularis, quia est divisibilis in plura, in quibus tota ratio aquæ reperitur. Respondetur non esse divisibilem in plura, quæ sint hæc aqua quæ dividitur, sed quæ sint aqua; et ideo hæc aqua singularis est, aqua vero communis.

Questionis resolutio.

4. Sic ergo explicata ratione individui et singularis entis, dicendum est, res omnes, quæ sunt actualia entia, seu quæ existunt, vel existere possunt immediate, esse singulares ac individuas. Dico *immediate*, ut excludam

communes rationes entium, quæ ut sic non possunt immediate existere, neque habere actualem entitatem, nisi in entitatibus singularibus et individuis, quibus sublatis, impossibile est aliquid reale manere, sicut de primis substantiis dixit Aristoteles in Prædicamentis, cap. de Substantia. Et ita explicata assertio est per se evidens, quam contra Platonem probat Aristoteles, 1 lib. Metaphys., c. 6, et l. 7, text. 26 et 27, et sæpe alias. Quamquam multi existant, Aristotelem sinistre fuisse interpretatum Platonis sententiam de ideis, quod vel illas posuerit in mente divina, vel certe non reipsa, sed ratione tantum formali ab individuis separatas; sed hoc parum nostra interest, et illud iterum attingemus disputatione sequente. Nunc probatur assertum, quia, quicquid existit, habet certam et determinatam entitatem; sed omnis talis entitas necessario habet adjunctam negationem; ergo et singularitatem, individuumque unitatem. Minor patet, quia omnis entitas, hoc ipso quod determinata entitas est, non potest dividi a seipsa; ergo nec potest dividi in plures quæ tales sint, qualis ipsa est, alioqui tota illa entitas esset in singulis, et consequenter, ut est in una, divideretur a seipsa, prout est in alia, quod manifestam involvit repugnantiam. Omnis ergo entitas, hoc ipso quod est una entitas in rerum natura, necessario est una prædicto modo, atque adeo singularis et individua.

5. Quæ ratio concludit, etiam de potentia absoluta intelligi non posse, ut realis entitas, prout in re ipsa existit, singularis et individua non sit, quia implicat contradictionem, esse entitatem, et esse divisibilem in plures entitates, quæ sint tales, qualis ipsa est. Alioqui esse posset simul una et plures entitative, seu secundum eandem realem entitatem, quod involvit contradictionem. Et hæc ratio etiam convincit, universalis non posse esse a singularibus separata, quia, si homo universalis existeret extra Petrum et Paulum, etc., vel ille esset etiam in Petro et Paulo, vel omnino maneret separatus extra illos; si dicitur hoc posterius, jam homo ut sic esset quædam res singularis, condvisa a Petro et Paulo; falso ergo dicebatur universalis. Et præterea sequitur nec Petrum, nec Paulum esse homines, quia, ut prædicatum essentialiter alicui conveniat, necesse est, ut non sit separatum ab illo. Quomodo enim de illo vere dici poterit, si non sit in illo? Aut quomodo intelligi potest, essentialiter constituere eum

in quo non est? Si vero est in Petro et Paulo, vel est idem omnino realiter et entitative in utroque, et ita Petrus et Paulus non erunt duo homines, sed unus; vel est distinctus secundum rem et entitatem in utroque eorum, et sic ille homo universalis et separatus, aut esset quidam tertius condistinctus a Petro et Paulo, et sic falso diceretur esse in illis, et esse universalis, quia non esset nisi quidam singularis distinctus ab aliis, aut certe, si idemmet esset in uno et in altero, oporteret esse et distinctus a seipso, et unus et plures realiter secundum essentiam eandem, prout in re existentem, quæ sunt aperte repugnantia. Hac ergo ratione, necesse est ut omnes res prout a parte rei existit, singularis et individua sit.

Argumentorum responsa.

6. Ad primum, non desunt Theologi⁴, qui dicant, divinam essentiam nec singularem, nec universalem esse. Sed hoc falsum est; nam illa duo includunt contradictionem immediatam; unde impossibile est quin alterum eorum conveniat cuilibet enti. Præterea divina natura est ita in se una, ut multiplicari non possit, aut in plures similes dividi; est ergo una individua, et singularis natura, ratione cujus ita Deus est unus numero, ut multiplicari nullo modo possit. Habet ergo divina natura unitatem individuum et singularem, cui non repugnat quod illa natura communicabilis sit tribus personis, quia communicatur eis, non ut universale particulari, neque ut superius inferiori, sed ut forma seu natura suppositis, in quibus ipsa, neque ab ipsis, neque a se ipsa dividitur, quia tota est in singulis, et in omnibus simul, omnino indistincta ab illis; sed de hoc alias.

7. Ad secundum nonnulli Thomistæ (ut attigi super tertiam partem D. Thomæ, q. 4, art. 4) sentiunt, spirituales naturas existere abstractas in sola veluti specifica essentia et perfectione, absque propria individuali contractione. Sed de hac sententia, et de sensu quem habere potest, ne dicat rem omnino absurdam et inintelligibilem, dicemus commodius sectione sequente, n. 21; nam quod ad præsens spectat, negari non potest quin omnis natura angelica, prout in rerum natura existit, singularis et individua sit. Nam, si ipsa divina natura, quæ summe immaterialis est, singularis est et individua, multo magis

⁴ Vide Durandum et alios, in 1, d. 33.

erit quælibet natura angelica; est enim incommunicabilis non solum multis naturis, sed etiam multis suppositis, saltem ex natura sua. Deinde ratio conclusionis æque procedit de quælibet natura vel entitate spiritali, quia impossibile est quin tali entitati sit adjuncta negatio communicabilitatis, seu divisionis talis entitatis in plures sibi similes, quia non potest ipsamet a seipsa dividi, et esse una et plures. Denique ad hoc nil refert quod spiritalis substantia et natura possit intra eandem speciem secundum numerum multiplicari, necne. Nam si potest, necesse est ut quodlibet individuum illius speciei habeat individuum et singularem unitatem, neque ipsa species existere poterit nisi in aliquo individuo, sicut de aliis universalibus dictum est. Si vero ea multiplicatio individuorum repugnat tali naturæ, hoc ipso talis natura in re existens magis est singularis et individua, quia est magis incommunicabilis, scilicet, quasi essentialiter, ad modum divinæ naturæ. Igitur ad rationem individuae unitatis, de qua nunc agimus, sufficit additio prædictæ negationis. An vero ad hanc negationem requiratur additio aliqua positiva supra specificam naturam, dicetur sectione sequenti.

8. Ad tertium respondetur, hominem prout existit in rerum natura, singularem esse, quia non est aliud a Petro et Paulo; an vero in eis habeat aliquam distinctionem ex natura rei ab eisdem, sequenti sectione et disputatione etiam sequenti dicetur.

SECTIO II.

Utrum in omnibus naturis res individua et singularis, ut talis est, addat aliquid supra communem seu specificam naturam.

1. Ostendimus esse in rebus unitatem individuum et singularem; nunc declarare incipimus quid illa sit, quod non potest melius aliter fieri, quam declarando quid addat supra communem naturam, seu quæ a nobis abstracte et univèrse concipitur.

Referuntur variae sententiæ.

2. Prima sententia generaliter affirmat saltem in rebus creatis individuum addere communi naturæ modum aliquem realem ex natura rei distinctum ab ipsa natura, et componentem cum illa individuum ipsum. Hæc videtur esse opinio Scoti, in 2, dist. 3, q. 1, et in Quodlib., quæst. 2, et 7 Metaphys., q. 16; et ibidem Anton. Andr., quæst. 17;

quam sententiam videtur defendere Fonseca, lib. 5, q. 3, sect. 2, q. 5, per totam. Et pro ea pugnat acerrime Joann. Baptista Monlerius, in speciali opere de universalibus, c. 6. Fundamentum hujus sententiæ esse potest illud fere quod (teste Aristotele) Platonem movit ad ponendas ideas universalium a singularibus abstractas, scilicet, quia scientiæ et demonstrationes sunt de universalibus, et non de singularibus. Item, quia definitiones essentielles et propriæ dantur de universalibus, et non de singularibus. Item, quia proprietates, quæ per se insunt rebus, conveniunt illis, mediis universalibus naturis, ita ut verum sit dicere, Petrum esse risibilem, quia homo est risibilis; sicut e contrario prædicata contingentia conveniunt communibus naturis ratione individuorum; homo enim currit, quia Petrus currit; ergo hæc omnia indicant distinctionem aliquam ex natura rei inter individuum et naturam communem; sed hæc distinctio esse non potest, nisi quatenus individuum aliquid addit supra naturam communem, quia includit totam illam; ergo non potest distingui ab illa, nisi ut aliquid addens illi.

3. Secundo argumentor, quia homo, verbi gratia, non est essentialiter individuum quid; ergo cum fit individuum, aliquid ei additur extra essentiam hominis; ergo necesse est ut illud sit ex natura rei distinctum ab homine ut sic. Antecedens patet, quia si homo essentialiter esset hoc individuum, non posset in plura multiplicari; imo nec posset concipi absque aliqua individuatione et singularitate, quia non potest res concipi absque eo quod est de essentia ejus; potest autem concipi homo distincte, imo et definiri essentialiter absque aliqua individuatione. Sicut Deus, quia essentialiter est hoc singulare individuum, ideo nec multiplicari potest, nec vere ac proprie concipi, nisi sub hac individua ac singulari ratione concipiatur. Prima vero consequentia videtur per se nota, quia esse individuum, aliquid est in rerum natura, et illud non est essenziale naturæ communi, imo neque ipso individuo (ut communiter dicitur), quia omnia individua sunt ejusdem essentiæ; ergo oportet ut addat aliquid præter communem essentiam. Et hinc probatur facile secunda consequentia, quia, quod est de essentia, et quod est extra essentiam, videntur ex natura rei distingui; imo ea maxime ita distinguuntur, quorum unum non est de essentia alterius; sed id quod individuum addit

speciei, est extra essentiam ejus, ut ostensum est; ergo.

4. Tertio, non eodem formaliter constituitur Petrus ut Petrus, et ut homo, tum quia id, quo constituitur homo, commune est ipsi Petro et aliis hominibus; quo autem constituitur in esse Petri, est proprium ejus; tum etiam quia alias non posset magis concipi homo sub conceptu communi, quam Petrus. Addique hic possunt omnia argumenta quibus probari solet, universalis ex natura rei distingui ab inferioribus, quæ partim supra attingimus agentes de conceptu entis, partim attingemus disputatione sequenti.

5. Secunda sententia extreme contraria est, individuum nihil omnino addere communi naturæ, quod positivum et reale sit, aut re aut ratione distinctum ab illa, sed unamquamque rem vel naturam per se esse individuum primo et immediate. Ita sentiunt Nominales, in primo, dist. 2, ubi Ocham, quæst. 4 et 6; et Gabriel, quæst. 6, 7 et 8; tribui etiam potest hæc opinio Henrico, Quodlib. 5, quæst. 8, ubi sentit individuum solum addere speciei negationem, de qua sententia dicemus plura, sectione sequente, opinione 3. Fundamentum est, quia nihil potest intelligi reale quod singulare non sit, ut probatum est sectione præcedenti; ergo repugnat quod res fiat singularis per additionem alicujus realis supra naturam communem. Secundo, quia nulla res fieri potest una per realem additionem alicujus positivi, ut supra ostensum est; ergo neque singularis et individua. Patet consequentia, tum quia singularitas est quædam unitas; tum etiam quia vera ac realis unitas nulla est præter unitatem singularem et individuum. Tertio, quia vel id, quod additur, est essenziale, vel accidentale; si essenziale, sequitur speciem dividi posse per essentielles differentias, contra Porphyrum, cap. de Specie; unde ulterius sequitur, individua essentialiter differre, et speciem non dicere totam essentiam, seu quidditatem individuorum, quod est contra Porphyrum. et omnes dialecticos. Denique sequitur, individua posse et debere definiri propria et adæquata definitione essentiali, contra Aristot., 7 Metaphys., textu 53. Si vero id, quod additur, est accidentale, sequitur individuum esse ens per accidens; sequitur etiam, accidens non advenire subjecto individuo, sed constituere illud, quod impossibile est, quia, si unum ex alio individuatur, potius accidens a subjecto, quam e converso, individuationem accipit.

6. Tertia sententia potest distinctione uti inter res spirituales et materiales; nam in immaterialibus res singularis nihil addit supra naturam communem; in materialibus vero aliquid. Quæ distinctio videtur fundata in Aristotele, 7 Metaph., cap. 11, textu 4, ubi dicit in rebus immaterialibus non distingui quod quid est, ab eo cujus est, in materialibus vero distingui; ubi per *quod quid est* intelligit essentiam, seu definitionem essentialem, quæ comparari potest et ad definitum ipsum, et individua in quibus tale definitum et definitio existit. Priori modo ea contulit Aristotel., 7 Metaphys., cap. 6, textu 20 et 21, et generatim docuit in entibus per se, quod quid est, esse idem cum eo cujus est, seu definitionem cum definito, quia eandem dicunt essentiam, solumque differunt in confuso, vel distincto modo quo concipiuntur. Quod commune est tam substantiis simplicibus quam compositis, et accidentibus, si quatenus sunt per se unum, definiuntur. Nam entia per accidens, vel definiri non possunt una definitione, vel, si aliquo modo definiuntur per modum unius ratione formæ accidentalis, illa definitio est aliquo modo distincta ab eo subjecto cui attribuitur. Posteriori autem modo, qui ad præsens spectat, comparantur ab Aristotele in altero loco citato, et hoc modo ait, in rebus immaterialibus idem esse quod quid est, id est, essentiam specificam, quæ definitione explicatur, cum eo cujus est, id est, cum individuo, seu re singulari, quod secus esse ait in rebus compositis ex materia et forma. Sentit ergo, rem immaterialem seipsa esse individuum absque additione ulla, materialem vero non ita, sed fieri hanc individuum per aliquam additionem; atque ita exponunt hunc locum D. Thom. et alii. Et 3 de Anim., text. 9, ait Aristoteles, in rebus quibusdam aliud esse rem, supple individuum, ab specifica quidditate rei, quod ipse dicit illis verbis: *Aliud est magnitudo, aliud magnitudinis esse*; subdit vero non in omnibus rebus inveniri hanc distinctionem, quod omnes expositores intelligunt dictum esse propter res immateriales, in quibus individua nihil sunt, nisi naturæ ipsæ specificæ subsistentes. Ita Averroes, Philop., et late D. Thomas. Unde hanc sententiam videtur docere idem D. Thom., 1 part., quæst. 3, art. 3, et de Ente et essentia, c. 5, quibus locis Cajetan., et 3 part., quæst. 4, art. 4, idem sentit, et videtur esse recepta sententia in Schola D. Thomæ, ut ex his, quæ referemus sect. 4, ma-

gis constabit. Nam ex ibi tractandis sumendum est fundamentum hujus sententiæ, scilicet, quia substantiæ immateriales, cum nec materiam habeant, nec ad illam dicant habitudinem, nihil etiam in eis excogitari potest quod addant supra essentiam, et ideo se ipsis sunt individua; at vero in rebus compositis additur materiæ signata, ex qua sumi potest aliquid quod individuum addat supra speciem.

Punctus difficultatis aperitur.

7. Primo, indubitatum est apud auctores omnes, individuum addere, supra naturam communem, negationem aliquam formaliter complementem seu constituentem unitatem individui. Hoc per se notum est ex ratione unitatis supra explicata, adjunctis his quæ sectione præcedente notavimus circa rationem seu quid nominis individui. Quin potius, si formaliter loquamur de individuo, quatenus tali modo unum est, negationem addit in suo conceptu formali, non solum supra naturam communem abstracte et universe conceptam, sed etiam supra totam entitatem singularem præcise conceptam sub ratione positiva, quia tota hæc entitas nen concipitur ut una singulariter et individue, donec concipiatur ut incapax divisionis in plura ejusdem rationis. Difficultas ergo præsens non est de hac negatione, sive illa formaliter pertineat ad rationem hujus unitatis, sive non; nam de hoc etiam sunt opiniones, de quibus jam diximus præcedente disputatione, quid verius existimemus; sed est difficultas de fundamento illius negationis; nam cum non videatur posse fundari in sola communi natura, illa enim de se indifferens est, et non postulat talem indivisionem in plura similia, sed in ea potius dividitur, ideo inquirimus quid sit in re singulari et individua, ratione cujus ei conveniat talis negatio.

Questionis resolutio.

8. Dico primo: individuum aliquid reale addit præter naturam communem, ratione cujus tale individuum est, et ei convenit illa negatio divisibilitatis in plura similia. In hac conclusione convenimus cum Scoto, sumiturque ex D. Thoma, 1 part., quæst. 40, art. 2, dicente, ubicumque est aliquid commune multis, oportere esse aliquod distinctivum. Et 1 contra Gentes, cap. 42, rat. 7, ait, illud distinctivum debere esse aliquid additum intentioni communi. Et Thomistæ non dissentiunt ab hac conclusione, ut patet ex Cajetano,

lib. 1 Posterior., cap. 4, de Ente et essentia, cap. 4; Soncin., 7 Metaph., quæst. 31; Capreol., 2, dist. 3, quæst. 1; Hervæo, Quodlibeto 3, quæst. 9; Soto, in Logi., quæst. 2 universalium. Et probatur ex his, quæ proxime diximus; nam communis natura de se non postulat talem negationem, et tamen illi naturæ, ut in re existit, et facta est hæc, per se et intrinsece convenit talis negatio; ergo additum est ei aliquid, ratione cujus illi adjuncta est, quia omnis negatio ab intrinseco et necessario conveniens alicui rei, fundatur in aliquo positivo, quod non potest esse rationis, sed reale, quandoquidem illa unitas et negatio ipsi rei vere et ex se convenit. Vel aliter proponi hæc ratio potest, quia natura specifica secundum se, et quatenus est proximum objectum conceptus communis hominis, leonis, etc., nihil habet repugnans communicabilitati, et ideo dicitur negative indifferens, ut infra videbimus; per hanc autem individuationem tollitur hæc ejus indifferentia, et fit incapax talis divisionis, quatenus singularis effecta est; ergo necesse est ut intelligatur aliquid positivum ei esse additum, ratione cujus hoc ei repugnat. Denique Petrus et Paulus conveniunt in communi natura, et differunt inter se in propriis rationibus; ergo illas addunt naturæ communi; sed illæ positivæ sunt; non enim constituuntur negationibus in ratione talis substantiæ; ergo. Idem etiam concludunt argumenta, quæ ad confirmandam opinionem Scoti adducta sunt.

9. Dico secundo: individuum, ut sic, non addit aliquid ex natura rei distinctum a natura specifica, ita ut in ipso individuo, Petro, verbi gratia, humanitas, ut sic, et hæc humanitas, vel potius id, quod additur humanitati, ut fiat hæc (quod solet vocari hæcitas, vel differentia individualis), ex natura rei distinguantur, et consequenter faciant veram compositionem in ipsa re. In hac assertionem convenire debent omnes, qui opinionem Scoti impugnant, ut sunt Cajetanus, de Ente et essentia, quæst. 5, et 1 part., q. 5, art. 6; Soncin., 7 Metaph., quæst. 3; Niph., lib. 4 Metaph., disputat. 5, et alii. Qui tamen non satis distinguunt an impugnent Scotum quoad totam sententiam, etiam quoad additionem differentiæ individualis supra specificam, vel solum quoad distinctionem ex natura rei, et argumenta eorum videntur esse utrique parti communia, et ideo non sunt admodum efficaciæ. In eadem assertionem necesse est conveniant, qui negant, naturam esse a parte rei

universalem, ut sunt graviore philosophi et Theologi, et tota schola D. Th., ut videbimus disputatione sequente. Quod autem unum ex alio consequatur, patet, quia si in ipsis individuis id, quod addit individuum supra naturam communem, est distinctum ex natura rei ab illa, ergo et e converso ipsa natura in re ipsa præscindit a tali addito seu differentia individuali; atque adeo a parte rei natura et hæcitas sunt duo, si non ut duæ res, saltem ut res et modus; ergo uuaquæque earum habet per se unitatem suam, quia non potest intelligi quod aliqua sint duo, nisi sint unum et unum; numerus enim supponit unitates; ergo illa natura ut præcisa a differentia individuali habet in re ipsa unitatem; ergo vel unitatem individuaalem, vel universalem. Primum dici non potest, juxta prædictam sententiam, alioqui natura esset individua ante differentiam individuaalem, et ita superflue talis differentia adjungeretur; ergo juxta hanc sententiam necessario dicendum est, naturam illam, prout in re ipsa præscindit, et ex natura rei distinguitur a differentia individuali, habere unitatem universalem, quod esse impossibile intelligi potest ex dictis sectione præcedente, et latius infra ostendemus.

10. Responderi potest juxta doctrinam Scoti, naturam, ut in re præcisam ab individuatione, nec habere unitatem individuaalem, neque universalem, sed unitatem formalem, quæ est veluti media inter prædictas unitates, et nihil aliud est quam unitas essentiæ, quæ per definitionem explicatur. Sed contra primo, quia, licet in tali natura hæc unitas formalis possit ratione distingui ab unitate individuali, tamen concipi non potest quod a parte rei sit secundum entitatem suam præcisa, et ex natura rei distincta ab unitate individuali, et quod ut sic etiam careat unitate universali. Probatur, quia vel illa ut sic est communis vel incommunicabilis; hæc enim duo immediate opponuntur; si incommunicabilis, est individua; si communis, est universalis. Item, vel natura illa, quæ in Petro est distincta ab hæcitate Petri, est per seipsam realiter distincta a natura quæ est in Joanne, prout etiam in illo distinguitur ex natura rei ab ejus hæcitate, vel ut sic non est distincta; si hoc secundum dicatur, erit illa natura communis; si vero dicatur primum, necesse est illas naturas ut sic esse individuas et singulares, quia non differunt nisi ut distincta numero et realiter intra eandem speciem.

11. Atque hinc argumentor secundo, di-

recte ostendendo non posse esse talem distinctionem in rebus, quæ sit vera et actualis distinctio ex natura rei antevertens omnem operationem intellectus; nam omnis talis distinctio esse debet inter reales entitates, aut inter realem entitatem et modum ejus. Et quidem, si sit superiori modo, erit distinctio realis, quæ necessario supponet unam quamque entitatem in se singularem et individuaalem, quod est per se notum, et ita a nemine negatur, quia distinctio entitatum supponit utramque entitatem in se constitutam, atque adeo unam et singularem. Si autem distinctio sit inter entitatem et modum ejus, qualis hic esse dicitur, ut sit vera distinctio ex natura rei, necesse est quod talis entitas præcise modo intelligatur in re ipsa habere veram entitatem realem, alioqui intelligi non posset distinctio ex natura rei inter talem modum et entitatem. Quia vel modus ille intrinsece et formaliter constituit entitatem illam, vel non; si constituit, ergo non distinguitur ex natura rei ab illa, quia intrinsece et essentialiter includitur in illa, ita ut nihil concipi possit in illa entitate, quod non includat illum modum; si autem modus ille non intelligitur ita intrinsece, et formaliter constituere talem entitatem, necesse est ut intelligatur supponere illam in sua entitate constitutam, et realiter advenire illi, et modificare illam, cum ponatur in re ipsa distinctus ab illa. Impossibile autem est intelligere hunc modum distinctionis inter differentiam individuaalem, et naturam communem; ergo. Probatur minor, quia, si præciso illo modo intelligitur natura habere entitatem suam, ergo illa entitas per seipsam, et ut est prior illo modo, debet necessario esse singularis et individua; ergo non indiget individuatione superaddita, nec potest ab illa ex natura rei distingui; sicut, si linea non posset intelligi constituta in ratione lineæ absque rectitudine, non posset rectitudo concipi ut modus ex natura rei condistinctus a linea, et adveniens illi; si autem nunc concipitur modus ex natura rei distinctus, ideo est quia potest concipi linea in re ipsa existens, et constituta in ratione lineæ absque tali modo.

12. Probatur autem prima consequentia quia omnis entitas in rebus existens necessario esse debet seipsa singularis et individua; primo, quia, ut sic intelligitur esse extra causas suas, et habere actualitatem realem et existentiam; ergo ut sic intelligitur singularis, quia nihil potest terminare actionem cau-